

Szkoła Podstawowa 107 we Wrocławiu
zaprasza do udziału w XIII edycji międzyszkolnego konkursu plastyczno-językowego „Christmas Collage”-
bożonarodzeniowa podróż po Unii Europejskiej
dla uczniów klas I-III Szkół Podstawowych

1. Celem konkursu jest:

- ☐ motywowanie do nauki języka angielskiego wśród najmłodszych uczniów,
- ☐ rozwijanie zainteresowania uczniów językiem obcym,
- ☐ kształtowanie wiedzy uczniów o tradycjach Świąt Bożego Narodzenia w krajach Unii Europejskiej,
- ☐ zapoznanie uczniów z techniką „collage’u” oraz rozwijanie kreatywności uczniów
- ☐ poznanie bogactwa kulturowego krajów Unii Europejskiej.

2. Szkoły biorące udział w konkursie przysyłają najlepsze prace reprezentujące szkołę na adres SP107 z dopiskiem konkurs „Christmas Collage”. Prace muszą być wykonane w technice „collage’u” i muszą prezentować tradycje bożonarodzeniowe jednego z zaproponowanych krajów Unii Europejskiej języku angielskim (załącznik 3). Tematyka prac to Christmas/Christmas traditions w wybranym kraju Unii Europejskiej. Na pracy musi znaleźć się nazwa kraju w języku angielskim, którego zwyczaje są prezentowane. Prace konkursowe muszą być odpowiednio opisane (na odwrocie każdej pracy należy nakleić załączoną kartę konkursową, z przodu praca powinna być opisana imieniem i nazwiskiem ucznia oraz informacją o szkole). Prace należy wykonać w formacie A3

3. Prace należy dostarczyć w terminie do 17.12.2019.

4. W skład jury wchodzi:

- ☐ nauczyciele języka angielskiego i plastyki pracujący w SP 107

5. Jury będzie oceniało:

- ☐ poprawność językową
- ☐ estetykę pracy
- ☐ pomysłowość
- ☐ zgodność wykonania pracy z techniką „collage’u”.
- ☐ zgodność przedstawianych obyczajów krajów Unii Europejskiej

6. W konkursie zostanie wyłonionych trzech finalistów oraz wyróżnienie na poziomie klasy.

Organizator zastrzega sobie prawo zmiany liczby finalistów oraz wyróżnionych uczestników. Ogłoszenie wyników nastąpi do 21.12.2019 na stronie internetowej szkoły (www.sp107.wroclaw.pl) Organizator zapewnia nagrody dla finalistów i osób wyróżnionych. Organizator skontaktuje się z nagrodzonymi szkołami i poinformuje o terminie wręczenia nagród. Po rozstrzygnięciu konkursu zostanie zorganizowana wystawa pokonkursowa w siedzibie SP107. Dostarczone prace nie podlegają zwrotowi.

7. Dodatkowych informacji udziela Pani Barbara Brząkała-Surówka pocztą elektroniczną:

b.brzakala@interia.pl

8. Nadesłane na konkurs prace stają się własnością organizatora. Organizator zastrzega sobie prawo wyboru prac na wystawę pokonkursową.

9. Finaliści konkursu zapoznają się również z tradycjami bożonarodzeniowymi krajów europejskich załączonymi do regulaminu. Podczas gali rozdania nagród odbędzie się quiz Kahoot na temat tradycji świątecznych. Podczas quizu zostaną wyróżnione trzy najlepsze osoby.

10. Na odwrocie prac prosimy umieścić następujące załączniki:

Załącznik 1KARTA KONKURSOWA

Adres szkoły	Imię i nazwisko opiekuna oraz adres mailowy	Imię i nazwisko ucznia oraz klasa

Załącznik 2

Oświadczenie rodziców (opiekunów prawnych) uczniów biorących

udział XIII WROCŁAWSKIM KONKURSIE „Christmas Collage”:

Oświadczam, iż zgodnie z art. 13 ogólnego rozporządzenia o ochronie danych osobowych z dnia 27 kwietnia 2016 r. (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016) wyrażam zgodę na przetwarzanie danych osobowych mojego dziecka

.....
(imię i nazwisko ucznia)
.....

.....
(nazwa szkoły)
.....

do celów związanych z jego udziałem w Konkursie w rok roku szkolnym

2019/2020.

Oświadczam, że zapoznałam/em się z Regulaminem XII WROCŁAWSKIEGO KONKURSU „Christmas Collage” i akceptuję jego postanowienia.

Wyrażam zgodę na publikowanie na stronie internetowej Organizatorów Konkursu:
<http://www.sp107.wroclaw.pl/> wyników mojego dziecka uzyskanych w finale Konkursu w roku
szkolnym 2019/2020.

.....
podpis rodzica (opiekuna prawnego)

Oświadczenie rodziców (opiekunów prawnych) uczniów biorących udział w XIII Wrocławskim Konkursie „Christmas Collage”

Wyrażam zgodę na udział mojego dziecka:

.....
(imię i nazwisko)
.....

.....
(nazwa szkoły)

Administratorem danych osobowych jest Szkoła Podstawowa nr 107 im. Piotra Włostowica, ul. B. Prusa 64, 50-319 Wrocław. Kontakt do naszego inspektora ochrony danych: inspektor@coreconsulting.pl lub CORE Consulting sp. z o.o., ul. Wyłom 16, 61-671 Poznań. Szczegółowe informacje o regułach przetwarzania danych w związku z Konkursem dostępne są w biurze podawczym oraz na <http://www.sp107.wroclaw.pl/> jako załącznik nr 3 do Regulaminu. Konkursu.

.....

podpis rodzica (opiekuna prawnego)

Ponadto:

Wyrażam zgodę na opublikowanie na stronie internetowej Organizatorów Konkursu: <http://www.sp107.wroclaw.pl/> wyników mojego dziecka uzyskanych w finale Konkursu w roku szkolnym 2019/2020

Wyrażam zgodę na opublikowanie fotograficznego wizerunku mojego dziecka na stronie internetowej Organizatorów Konkursu: <http://www.sp107.wroclaw.pl/>.

Pamiętaj, że wyrażenie zgody **jest dobrowolne** oraz, że możesz każdej chwili wycofać swoją zgodę, jednak przetwarzanie wizerunku mojego dziecka już dokonane przed jej cofnięciem będzie legalne.

.....

podpis rodzica (opiekuna prawnego)

ZAŁĄCZNIK NR 4

ZASADY PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH W ZWIĄZKU Z ORGANIZACJĄ XIII WROCŁAWSKIEGO KONKURSU „Christmas Collage”

Poniżej przedstawiamy informacje o tym w jaki sposób, w jakich celach oraz w jakim zakresie przetwarzamy:

- dane osobowe uczestnika,
- dane osobowe rodzica uczestnika,
- nauczycieli prowadzących Konkurs,

w związku z organizacją XIII Wrocławskiego Konkursu „Christmas Collage” (dalej: **Konkurs**).**KIM JESTEŚMY?**

Jesteśmy jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Wrocław i nazywamy się Szkoła Podstawowa nr 107 im. Piotra Włostowica, ul. Bolesława Prusa 64, 50-318 Wrocław (dalej: **My** lub **Organizator**).

Kontakt z naszym inspektorem ochrony danych jest możliwy pod adresem e-mail inspektor@coreconsulting.pl lub listownie pod adresem CORE Consulting sp. z o.o., ul. Wyłom 16, 61-671 Poznań.

SKĄD MAMY DANE OSOBOWE?

Dane **uczestnika** pozyskujemy od placówki, która zgłasza go do nas jako finalistę wyłonionego na etapie szkolnym.

Dane **rodzica** pozyskujemy, otrzymując jego zgodę na udział dziecka w Konkursie.

Dane **nauczyciela** otrzymujemy od placówki zgłaszającej się do udziału w Konkursie.

W JAKIM CELU PRZETWARZAMY DANE OSOBOWE?

Otrzymane dane przetwarzamy w celu organizacji Konkursu, ogłoszenia jego wyników oraz publikacji wizerunku finalistów.

W JAKIM ZAKRESIE PRZETWARZAMY DANE OSOBOWE?

Dane **uczestnika** przetwarzamy w następującym zakresie: imię i nazwisko, klasa (oddział), szkoła macierzysta, wizerunek.

Dane **rodzica** przetwarzamy w zakresie imienia, nazwiska oraz podpisu.

Dane **nauczyciela** przetwarzamy w zakresie jego imienia i nazwiska oraz szkoły macierzystej.

NA JAKIEJ PODSTAWIE PRAWNEJ PRZETWARZAMY DANE?

Dane osobowe uczestnika, rodzica i opiekuna artystycznego przetwarzamy w oparciu o interes publiczny i wykonywanie władzy publicznej – gdzie mamy prawo i obowiązek działać na rzecz lokalnej społeczności, w tym przypadku poprzez stworzenie warunków do rozwoju zainteresowań i uzdolnień uczniów. Podanie danych jest obowiązkowe w celu przeprowadzenia konkursu.

Wizerunek uczestnika przetwarzamy w oparciu o zgodę wyrażoną przez jego rodzica (opiekuna prawnego).

JAKIE ZGODY ZBIERAMY?

W związku z tym, że chcielibyśmy udokumentować przebieg Konkursu i uwiecznić finalistów, od rodziców (opiekunów prawnych) uczestników zbieramy zgody na opublikowanie wizerunku ich dzieci.

Cofnięcie zgody nie wpływa na zgodność z prawem przetwarzania, którego dokonano na podstawie zgody przed jej wycofaniem.

JAK DŁUGO PRZETWARZAMY DANE OSOBOWE?

Dane będziemy przetwarzać przez okres niezbędny do organizacji Konkursu, ogłoszenia jego wyników i publikacji zdjęć z jego przebiegu, a po tym okresie dane te będziemy przetwarzać w celach związanych z rozliczalnością naszych działań, do czego jesteśmy zobligowani przepisami o ochronie danych osobowych, jednak nie dłużej niż 5 lat.

KTO JEST ODBIORCĄ DANYCH OSOBOWYCH?

Nie przekazujemy danych żadnym podmiotom komercyjnym na własność. Powinieneś jednak wiedzieć, że dane udostępniamy:

1. kancelariom prawnym, które wspierają nas w obszarze bieżącej działalności,
2. firmom obsługującym nas w obszarze IT, w tym serwisującym urządzenia wykorzystywane przez nas w bieżącej działalności,
3. podmiotom utrzymującym oprogramowanie, z którego korzystamy w ramach bieżącej działalności,
4. innym podmiotom wspierającym nas w ramach bieżącej działalności, na podstawie wiążących nas umów.

Każdemu z podwykonawców przekazujemy tylko te dane, które są niezbędne dla osiągnięcia danego celu.

Dane osobowe nie podlegają profilowaniu ani zautomatyzowanemu podejmowaniu decyzji.

W JAKI SPOSÓB PRZETWARZAMY DANE OSOBOWE?

Przetwarzamy dane osobowe zgodnie z obowiązującym prawem, w szczególności zgodnie z przepisami ustawy o ochronie danych osobowych oraz zgodnie z ogólnym rozporządzeniem o ochronie danych.

Mamy na uwadze następujące reguły, którymi kierujemy się przy przetwarzaniu danych:

1. Reguła adekwatności

Przetwarzamy tylko te dane, które są niezbędne dla osiągnięcia danego celu przetwarzania; dla każdego procesu przeprowadziliśmy analizę spełnienia tej reguły.

1. Reguła transparentności

Powinieneś mieć pełną wiedzę o tym, co dzieje się z Twoimi danymi (lub danymi Twojego dziecka). Niniejszy dokument, w którym staramy się udzielić Tobie pełnej informacji o regułach przetwarzania przez nas danych jest jej przejawem.

1. Reguła prawidłowości

Staramy się, aby dane w naszych systemach były aktualne i zgodne z prawdą. Jeżeli stwierdzisz, że w jakimś obszarze Twoje dane osobowe (lub dane Twojego dziecka) nie zostały przez nas zaktualizowane lub są błędne, proszę skontaktuj się z nami bezpośrednio lub pod adresem mailowym inspektor@coreconsulting.pl, lub pisząc na adres CORE Consulting sp. z o.o., ul. Wyłom 16, 61-671 Poznań.

1. Reguła integralności i poufności

Stosujemy niezbędne środki zabezpieczające poufność i integralność danych osobowych. Cały czas je usprawniamy, wraz ze zmieniającym się otoczeniem i postępem technologicznym. Zabezpieczenia obejmują środki fizyczne i technologiczne ograniczające dostęp do danych, jak również stosowne środki zabezpieczające przed utratą danych.

1. Reguła rozliczalności

Chcemy móc rozliczyć się z każdego naszego działania na danych osobowych, tak abyśmy w razie Twojego zapytania, mogli udzielić Ci pełnej i rzetelnej informacji dotyczącej tego jakie działania realizowaliśmy na Twoich danych (lub na danych Twojego dziecka).

JAKIE MASZ PRAWA?

Prawo ochrony danych osobowych daje Ci szereg praw, z których możesz skorzystać w dowolnej chwili. O ile nie będziesz tych praw nadużywał (np. nieuzasadnione codzienne prośby o udzielenie informacji), to korzystanie z nich będzie dla Ciebie nieodpłatne i powinno być łatwe w realizacji.

Twoje prawa obejmują:

1. Prawo dostępu do treści swoich danych osobowych

To prawo oznacza, że możesz poprosić, abyśmy wyeksportowali z naszych baz danych informacje jakie mamy o Tobie (lub Twoim dziecku), i przesłali je do Ciebie w jednym z powszechnie wykorzystywanych formatów (np. XLSX, DOCX itp.).

1. Prawo do poprawiania danych

Jeżeli dowiesz się, że przetwarzane przez nas dane są nieprawidłowe, masz prawo poprosić nas o ich poprawienie, a my będziemy zobowiązani to zrobić. W takim przypadku mamy prawo poprosić Ciebie o przedstawienie jakiegoś dokumentu lub innego dowodu na okoliczność zmiany danych.

1. Prawo do ograniczenia przetwarzania danych

Jeżeli pomimo zastosowania się przez nas do reguły adekwatności, o której piszemy w części „[W jaki sposób przetwarzamy dane osobowe](#)”, uznasz, że dla określonego procesu przetwarzamy zbyt szeroki katalog Twoich danych osobowych (lub danych Twojego dziecka), masz prawo zażądać, abyśmy ograniczyli ten zakres przetwarzania. O ile Twoje żądanie nie będzie sprzeciwiało się wymaganiom nakładanym na nas przez obowiązujące prawo, przychylimy się do Twojego żądania.

1. Prawo do żądania usunięcia danych

Prawo to, zwane również prawem do bycia zapomnianym, oznacza Twoje prawo do żądania, abyśmy usunęli z naszych systemów bazodanowych oraz z naszej dokumentacji wszelkie informacje zawierające Twoje dane osobowe (lub dane Twojego dziecka). Pamiętaj, że nie będziemy mogli tego uczynić, jeżeli na podstawie przepisów prawa mamy obowiązek przetwarzania danych (np. toczące się postępowanie administracyjne, obowiązek zapewnienia edukacji). W każdym przypadku jednak usuniemy dane osobowe w możliwie najpełniejszym zakresie, a tam gdzie nie jest to możliwe zapewnimy ich pseudonimizację (co oznacza brak możliwości zidentyfikowania osoby, której dane dotyczą bez odpowiedniego klucza powiązań), dzięki czemu Twoje dane (lub dane Twojego dziecka), które musimy zachować zgodnie z obowiązującym prawem, będą dostępne wyłącznie dla bardzo ograniczonego kręgu osób w naszej jednostce.

Uprawnienia, o których mowa powyżej, możesz wykonywać poprzez kontakt z nami pod adresem e-mail inspektor@coreconsulting.pl lub listownie pod adresem CORE Consulting sp. z o.o., ul. Wyłom 16, 61-671 Poznań.

Na te dane możesz pisać również wówczas, gdy jakieś działanie lub sytuacja, z którą się spotkasz, będzie budziła Twoje obawy, czy na pewno jest zgodna z przepisami, czy nie narusza przypadkiem Twoich praw lub wolności. W takim przypadku odpowiemy na Twoje pytania i wątpliwości oraz niezwłocznie ustosunkujemy się do danego zagadnienia.

Jeżeli uznasz, że w jakikolwiek sposób naruszyliśmy reguły przetwarzania Twoich danych (lub danych Twojego dziecka) to **masz prawo do złożenia skargi bezpośrednio do organu nadzoru** (od 25 maja 2018 roku jest to

Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych, ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa). W ramach wykonania tego uprawnienia powinienś podać pełny opis zaistniałej sytuacji oraz wskazać jakie działanie uznajesz za naruszające Twoje prawa lub wolności. Skargę należy złożyć bezpośrednio do organu nadzoru.

PRAWO DO SPRZECIWU

Odrębnie chcemy Cię poinformować, że masz również prawo do tzw. sprzeciwu wobec przetwarzania Twoich danych osobowych.

Prawo do sprzeciwu składasz wówczas, gdy nie chcesz, abyśmy przetwarzali Twoje dane osobowe w określonym celu. W takim przypadku dalej będziemy przetwarzali Twoje dane dla potrzeb innych procesów (w innych celach), ale już nie dla celu, dla którego zgłosiłeś sprzeciw, chyba że Twoje żądanie sprzeciwia się obowiązkowi, które nakładają na nas przepisy prawa.

Prawo do sprzeciwu możesz zgłosić na adres e-mail inspektor@coreconsulting.pl lub listownie pod adresem CORE Consulting sp. z o.o., ul. Wyłom 16, 61-671 Poznań.

ZAŁĄCZNIK NR 4 DO XIII WROCŁAWSKIEGO KONKURSU "Christmas Collage"

(regulacja zasad przekazywania danych uczestników pomiędzy placówkami)

ZASADY PRZETWARZANIA DANYCH OSOBOWYCH W ZWIĄZKU Z ORGANIZACJĄ

XIII WROCŁAWSKIEGO KONKURSU „Christmas Collage”

1. Niniejszy dokument stanowi „inny instrument prawny” w rozumieniu art. 28 ust. 3 Ogólnego Rozporządzenia o Ochronie Danych (RODO), na podstawie którego Organizator powierza placówce, z której wywodzi się uczestnik, który dostał się do finału Konkursu, przetwarzanie danych osobowych tego uczestnika. Placówka oświatowa poprzez przystąpienie do Konkursu, zgodnie z jego Regulaminem, akceptuje Zasady przetwarzania danych osobowych wyrażone w niniejszym dokumencie.
2. Placówka przed przekazaniem danych osobowych uczestnika do Organizatora zobowiązana jest zapewnić wypełnienie i podpisanie przez przedstawiciela ustawowego uczestnika – formularza zgody na udział w konkursie. Wzór formularza stanowi załącznik nr 2 do Regulaminu Konkursu.
3. Formularz, o którym mowa w pkt 2 powyżej, dla swojej ważności wymaga zadrukowania na dwóch stronach jednej kartki papieru oraz wyrażenia zgody co najmniej na udział uczestnika w Konkursie. Brak tej zgody uniemożliwi Organizatorowi uwzględnienie uczestnika w Konkursie. Zgoda na wykorzystanie wizerunku ma charakter dobrowolny i jej wyrażenie lub brak nie ma wpływu na udział w Konkursie.
4. Prawidłowo wydrukowany, wypełniony i podpisany formularz placówka przekazuje Organizatorowi wraz ze zgłoszeniem uczestników do Konkursu.
5. Do czasu przekazania wypełnionych formularzy Organizatorowi placówka zobowiązana jest zapewnić ich poufność, integralność oraz bezpieczeństwo, zgodnie z przyjętymi u siebie zabezpieczeniami (nie mniejszymi jednak niż szafa/szuflada zamykana na klucz), do której dostęp mają wyłącznie osoby upoważnione (uwaga! Dotyczy wyłącznie już wypełnionych formularzy – o dane osobowe uczestników – a przed ich przesłaniem do Organizatora).
6. W zakresie zbierania danych na potrzeby formularza placówka nie jest upoważniona do korzystania z zewnętrznych podwykonawców.
7. W przypadku zwrócenia się przez uczestnika bezpośrednio do placówki z wnioskiem dotyczącym ochrony jego danych osobowych w związku z Konkursem, placówka przekaże treść takiego wniosku mailem na adres inspektor@coreconsulting.pl

8. W przypadku wystąpienia w placówce incydentu, który wiąże się z ryzykiem dla danych osobowych zawartych na wypełnionych formularzach, placówka niezwłocznie zawiadamia o takiej okoliczności Organizatora na adres inspektor@coreconsulting.pl
9. Po zakończeniu Konkursu placówka zobowiązana jest zniszczyć wszelkie posiadane przez siebie kserokopie formularzy zgody na udział w Konkursie oraz zgody na wykorzystanie wizerunku. Nie dotyczy to pozostałej dokumentacji związanej z Konkursem.
10. W trakcie realizacji Konkursu placówka zobowiązana jest współdziałać z Organizatorem w obszarze przetwarzania danych osobowych Uczestników oraz, w razie potrzeby, jest zobowiązana poddać się audytowi w obszarze spełnienia przez nią warunków opisanych w niniejszym dokumencie (art. 28 ust. 3 lit. h) RODO).

Załącznik 5

Bożonarodzeniowa podróż po krajach Unii Europejskiej

W wielu krajach święta Bożego Narodzenia są jednym z ważniejszych wydarzeń roku, niepowtarzalnym, pełnym radości i szczodrości, niosącym ciszę i skupienie. Nigdzie obyczaje świąteczne nie są szablonem; wszędzie są odrębne, bogate w tradycje i zwyczaje.

Austria

W zależności od regionu, w Austrii kultywowane są różne tradycje. W Wiedniu na wigilijnym stole króluje karp, a w Karyntii - pieczona kaczka. Najpopularniejsze jest zwyczajne ciasto: z mleka, mąki, soli, masła i miodu. Ma ono przynieść zdrowie w następnym roku.

Do świątecznych przysmaków należą pierniki, wino z korzeniami, gorące kasztany i pieczone migdały. W zachodniej Austrii potrawy wigilijne podaje się na zimno. W Tyrolu, w każdy czwartek adwentu, grupa wiernych chodzi od domu do domu, śpiewając stare pieśni i składając życzenia na nadchodzący rok. W Wigilię, w małych tyrolskich

miasteczkach mieszkańcy zbierają się na rynku i śpiewają kolędy. To właśnie w Austrii, w

Oberndorf, małej wiosce koło Salzburga, w grudniu 1818 roku powstała jedna z

najpiękniejszych kolęd świata - "Cicha noc, święta noc" (Stille Nacht, Heilige Nacht).

Słowa napisał ksiądz Joseph Mohr, a muzykę - organista

Franz Xavier Gruber.

Belgia

Na bożonarodzeniowym stole w Belgii mogą się znaleźć zarówno ostrygi, homary, jak i indyk oraz baba z kremem mokka. Po pastercie jada się bouquettes, rodzaj kutii z pęczakiem. Mak jest tu karmą dla ptaków. Głównym daniem jest dziczyzna w sosie śliwkowym i sorbet.

Belgowie nie jedzą ryb słodkowodnych, z wyjątkiem pstrągów

Dania

Duńska choinka jest bardzo charakterystyczna: zdobią ją liczne małe chorągiewki,

Dannebrog. Najważniejszym punktem wigilijnego spotkania jest obdarowywanie

prezentami. Przynosi je Julemanden(Mikołaj). Te święta mają w Danii całkowicie świecki

charakter. Na wigilijnym stole koniecznie musi się znaleźć pieczona kaczka - danie główne

oraz ris r l'amande, czyli ryż z owocami i przyprawami. Do jednej z miseczek z tą

potrawą wkłada się migdał, a ten, kto go znajdzie, dostaje jeszcze jeden prezent.

Finlandia

Czas świątecznych przygotowań rozpoczyna się w tym kraju dużo wcześniej niż w

pozostałych państwach UE, wraz z tzw. małymi świętami (Pikkujoulu). W każdą

niedzielę adwentu zapala się kolejne świece. Kiedy już wszystkie zapłoną, dzieci otrzymają pierwsze prezenty.

Tradycyjnym fińskim napojem świątecznym jest grog - napój z czerwonego wina z ziołami, rodzynekami i migdałami.

Święta w Finlandii rozpoczynają się 24 grudnia o szóstej rano mszą ku czci narodzin Chrystusa. W kościołach przy każdej ławce płoną świece.

Francja

Święta we Francji obchodzone są w gronie rodziny i przyjaciół tylko 25 grudnia. W Wigilię dzieci zostawiają swoje buty przy kominku, wierząc, że Mikołaj (Pere Noel) wypełni je prezentami. Po uroczystej kolacji zostawia się na dworze płonące świece na wypadek gdyby przechodziła Matka Boska. We Francji choinka ozdobi mieszkanie tylko jeden dzień. Spośród świątecznych dań w Alzacji popularna jest pieczona gęś, w Burgundii - indyk, a w Paryżu - ostrygi. Tradycją jest również wypiekanie trzynastu chlebów symbolizujących dwunastu apostołów i Jezusa.

Grecja

W Grecji najważniejszym świątecznym dniem jest 25 grudnia. Nie obchodzi się tu Wigilii, a jeśli już, to o bardzo późnej porze. Nie ma również Świętego Mikołaja, choć w tym dniu ludzie szczerze obdarzają się prezentami.

Obchody świąt Bożego Narodzenia trwają w Grecji aż 12 dni. Przed mszą Bożego

Narodzenia chłopcy śpiewają kolędy, za co w wioskach dostają słodkości: migdały i orzechy,

a w miastach pieniądze. Nabożeństwo zaczyna się o czwartej rano i trwa do wschodu słońca.

Ważną potrawą dla Greków jest christopsomo, czyli chleb Chrystusa: duży, okrągły chleb z

orzechami, z odciskiem drewnianej pieczęci z symbolem religijnym.

Tradycyjne świąteczne potrawy to również pieczone jagnię, pieczony prosiak lub indyk

nadziewany kasztanami i ryżem.

Ksiądz chodzi od domu do domu i kropi święconą wodą głównie te miejsca, gdzie mogą

się znajdować kallikantzari (złe duszki). Grecką tradycją jest stawianie zamiast choinki

przystrojonego świątecznie modelu żaglowca. Jest to najważniejszy symbol

bożonarodzeniowy w tym kraju. Jeśli natomiast ktoś decyduje się na choinkę, to jest ona

bardzo kolorowo udekorowana i przybrana świeczkami.

Hiszpania

W Boże Narodzenie Hiszpanie odwiedzają kościoły. W małych miejscowościach

zwyczajem jest gromadzenie się wiernych przy "urnie losu". Każdy wrzuca do niej

karteczkę ze swoim imieniem, następnie losuje się dwie z nich. Wylosowana para będzie

parą najlepszych przyjaciół w nadchodzącym Nowym Roku.

Ważniejsza od choinki jest w Hiszpanii szopka. Mimo iż w Wigilię przygotowuje się

uroczystą kolację, to jednak najważniejsze znaczenie ma święto Trzech Króli. To wtedy właśnie, dwanaście nocyp o Bożym Narodzeniu, dzieci otrzymują prezenty od Trzech Króli. W zamian za podarki dzieci przygotowują im słodycze i kostki cukru dla wielbłądów. Tradycyjnym ciastem jest keks, w którym zapieka się drobne niespodzianki, np. monety. Kto na nie trafi, musi w następnym roku upiec takie ciasto.

Holandia

W Holandii nie ma ani wieczerzy wigilijnej, ani postu, ani prezentów pod choinką. Święty Mikołaj, Sinter Klaus, nie przyjeżdża tu do dzieci saniami lecz przy pływa łodzią, a one wyczekują go w porcie Schevingen. Gdy dopły nie do brzegu (5 grudnia), rozpoczyna się świętowanie i obdarowywanie prezentami.

Święta obchodzone są 25 i 26 grudnia. Holendrzy pielęgnują tradycję pasterki, uroczystej mszy wigilijnej. Nie ma tu jednak specjalnych potraw świątecznych czy wypieków. Można jednak zauważyć przed domami choinki bogato ozdobione sznurami lampek i świątecznie udekorowane okna.

W przedświąteczne dni Holendrzy piszą i wysyłają kartki z życzeniami. Każda rodzina z okazji świąt Bożego Narodzenia wysyła około 30 - 50 kartek, a te, które dostaje, wywiesza w oknach bądź ustawia na komodach.

Irlandia

Święta w Irlandii zaczynają się już na początku grudnia wysyłaniem kartek, zdobieniem sklepowych witryn, dekorowaniem domów girlandami i światłkami. Nad drzwiami wiesza się wieńce i jemiolę.

Przed świętami ofiarowuje się podarunki ludziom, z których usług korzystało się w mijającym roku: mleczarzom, listonoszom, itd.

Tradycją jest przygotowywanie świątecznych wypieków, puddingu oraz mięsa zapiekanego w cieście - mince pie.

Do świątecznego stołu zasiada się już o trzeciej po południu. Na pewno znajdą się na nim: wędzony łosoś z chlebem sodowym, sałatka z krewetek i inne dania z ryb. Po skończeniu przed północą. Najpopularniejszą świąteczną potrawą jest gotowana wołowina. Główne potrawy świąteczne to: indyk, szynka, sos borówkowy, chleb, parówki, ziemniaki i warzywa. Podaje się też krakersy.

Pozapadnięciu zmroku zapala się wigilijne świece; duże umieszcza się w lichtarzach przygotowanych z rzepy bądź w cebrzykach wypełnionych otrębami lub mąką, przyozdabia się je jemiolą. Pozostawia się je płonące przez całą noc, gasząc dopiero tuż przed pierwszą mszą. Jedną dużą świecę - Mor na Nollag (wielka bożonarodzeniowa) - czasem wystawia się przed dom. W wielu domach ku czci Świętej Rodziny zapala się trzy świece w trójramiennym świeczniku. Płonąca świeca powinna stać w każdym oknie.

Drzwi w święta pozostawia się otwarte - dla niespodziewanych gości, a przy stole - wolne nakrycie dla trzech osób i miskę wody, którą mogą pobłogosławić podróżni. Przed samą wieczerzą wigilijną zamyka się jeszcze raz podłogę.

W Wigilię dzieci zostawiają skarpetki lub poszewki poduszek, w nadziei, że rano znajdą w nich prezenty. Zarówno katolicy, jak i protestanci uczestniczą w tym dniu w wieczornej mszy.

Tradycyjnie odwiedza się groby zmarłych, zostawiając na nich gałązki wiecznie zielonych roślin. O północy - na wiwat - oddaje się jeden wystrzał ze strzelby.

W czasie świąt bardzo często dzieci wystawiają pantomimy. Zaczynają się w dniu św.

Szczepana, w drugi dzień świąt. Wszystkie postacie żeńskie grane są przez chłopców, a męskie - przez dziewczynki.

Święta kończą się 6 stycznia, w święto Trzech Króli.

Luksemburg

W Luksemburgu okres świąteczny rozpoczyna się w pierwszą niedzielę grudnia wielką paradą, która kończy się pod miejskim Ratuszem. Biorą w niej udział Klees`chen

(Święty Mikołaj) i Houseker (Czarny Piotruś), którzy wszystkim

napotkanym dzieciom rozdają słodycze. Także oni w nocy z 5 na 6 grudnia rozdają dzieciom prezenty, wkładając je do buczków wystawianych przed drzwi sypialni.

W Wigilię Bożego Narodzenia, wczesnym wieczorem, rodziny zbierają się wokół

choinki na wspólnych rozmowach. Podobnie jak w Niemczech, tak i tutaj

przysmakiem bożonarodzeniowego stołu jest bakaliowe ciasto stollen. Do tradycji należy

również podanie buche de Noel (świąteczne lody). Opółnocy wiele rodzin uczestniczy w

pasterce. Prezenty pod choinkę przynosi Dzieciątko Jezus, a rozpakowuje się je

dopiero w Boxing Day (pierwszy dzień świąt).

W pierwszy dzień świąt podaje się "Czarny puding", pieczeń z zającą lub dziczyznę, czasem

nawet indyka, jak w Wielkiej Brytanii. Po obfitym posiłku jest czas na wspólny, rodzinny

spacer.

Niemcy

Zwyczaj wprowadzenia do domów bożonarodzeniowego drzewka upowszechnił się w

mieszczańskich rodzinach niemieckich w XVIII w., skąd w wieku XIX przeszedł na pozostałe

kraje europejskie.

Na trzy tygodnie przed świętami zawiesza się specjalny kalendarz, w którym dzieci

znajdują czekoladki. Najbardziej uroczystym momentem jest świąteczny obiad, po którym

rozpakowuje się złożone pod choinką prezenty.

Charakterystycznym przysmakiem, który pojawia się na niemieckich stołach podczas świąt

Bożego Narodzenia jest bakaliowe ciasto stollen. Kształtem przypomina nowo narodzone

dzieciątko zawinięte w becik.

Portugalia

*Boże Narodzenie to najważniejsze i najbardziej uroczyste święto. W wigilię Bożego Narodzenia (Vespera do Natal) całe rodziny zbierają się w domach wokół choinki i oczekują nadejścia północy, by wybrać się do kościoła na pasterkę (Missa do Galo). Nazwa oznacza dosłownie "Msza Koguta" i pochodzi od legendy, która mówi, że jedyny raz kiedy kogut zapiał o północy, miał miejsce w noc narodzin Jezusa. Po skończonej mszy, wszyscy udają się do domów, by zasiąść do wigilijnego posiłku zw. "**consoada**". Najbardziej typowe "**consoady**" wyprawiane są na Północy, gdzie powszechny jest także obyczaj strojenia choinki zwanej "**Arvore do Natal**". Często jest to mała sosenka (**pinheiro**), w regionach południowych każde drzewko popularne w okolicy. Tam gdzie o drzewka trudno robi się "**arvore**" z masy papierowej. W ulepiony z niej pień wtyka się gałązki kupione na targu. Zdobí się je kolorowymi ozdobami. Drzewko ustawia się w wiklinowym koszyku lub w wazonie na środku stołu. Obok obowiązkowo pojawiają się patery ze słodyczami, tace z kanapkami, kieliszki do wina i najlepszy serwis porcelanowy. Do kominków wrzuca się **fogueirada consoada** - polano spalane w Wigilię, którego popiół i węgielki przechowuje się, aby gdy nadejdzie burza, wrzucać go do ognia. Portugalczycy wierzą, że dym z **fogueirada consoada** chroni dom od uderzenia piorunem. Starą tradycją jest zapraszanie dusz zmarłych (**alminhas a penar**), dla których pozostawia się puste nakrycie przy wigilijnym stole, lub wrzuca się do*

kominka okruszki z wigilijnych potraw. Dawniej były to nasiona. Wierzono, że w innym świecie nasiona przerodzą się w pożywienie, które zostanie zesłane na ziemię w czasie głodu.

*Na wigilijnym stole musi się znaleźć **bacalhau** (dorsz) według specjalnego przepisu -*

***bacalhau de consoada**. Gotuje się do niego kapustę, robi krostki z ryb, na deser podaje różne ciasta.*

W Boże Narodzenie dzieci wstają wczesnym rankiem, nie mogąc powstrzymać podniecenia oraz ciekawości, i biegną do kominka. Znajdują się tam w dużych skarpetach prezenty zostawione przez Świętego Mikołaja (Papai Noel, Pai Natal) lub w bardziej tradycyjnych domach przez Dzieciątko Jezus.

*Uroczysty bożonarodzeniowy obiad to święto dla całego klanu. Zwykle urządza się u seniora rodu albo też co roku u innego członka rodziny. Podstawowym daniem jest nadziewany indyk "**peru**". Może też być kurczak lub kura z kasztanami, rodzynkami i migdałami.*

Szwecja

Ośnieżona o tej porze roku Szwecja ma prawdziwie świąteczną aurę. Do bożonarodzeniowych zwyczajów w tym kraju należy dekorowanie domostw świątecznymi ornamentami: figurkami św. Mikołaja, aniołkami, gwiazdkami. Okres świąteczny trwa tu od pierwszej niedzieli adwentu aż do 13 stycznia.

Na świątecznym stole nie może zabraknąć pierników domowego wypieku.

Tradycyjną skandynawską potrawą wigilijną jest przede wszystkim ryż z migdałami, a najpopularniejszym symbolem świąt - prosiak.

Święta rozpoczynają się 24 grudnia uroczystą kolacją wigilijną i rozdaniem prezentów, które przyniosły krasnoludki. Wigilia nie jest postna, a jej obfitość to nawiązanie do czasów pogańskich i składania darów pogańskim bożkom, podobnie jak zapalanie świec. Z drugiej zaś strony: choinka, prezenty i pasterka, poranna msza pierwszego dnia świąt, nawiązują do tradycji chrześcijańskiej.

Świąteczne drzewko dekoruje się najczęściej kilka dni przed Wigilią, prawdziwymi świeczkami oraz zabawkami ze słomy i siana.

Wielka Brytania

Brytyjczycy świąteczne przygotowania rozpoczynają już w połowie listopada kupując prezenty swym najbliższym. W Londynie, na Trafalgar Square, ludzie gromadzą się wokół wielkiej choinki, która od czasów II wojny światowej jest tradycyjnym darem Norwegów. W czasie świąt, występują tam chory z różnych stron świata, śpiewają kolędy. Nie obchodzi się tu Wigilii, a świąteczny posiłek spożywa się 25 grudnia, około piątej po południu. Wtedy rodzina i przyjaciele siadają do stołu, na którym króluje indyk nadziewany kasztanami.

Na deser podaje się Christmas Pudding i placek z bakaliami. Wcześniej, o godz. 15.00 świąteczne orędzie wygłasza królowa.

W Boxing day, 26 grudnia, rozpakowuje się prezenty przyniesione przez Santa Claus (Święty Mikołaj).

Włochy

We Włoszech tradycja bożonarodzeniowa nierozdzielnie jest związana z religią chrześcijańską. Przed Wigilią obowiązuje ścisły post, a święta rozpoczynają się 24 grudnia uroczystą wieczerzą. Tradycyjne potrawy to: ryby, salatkę, słodkie i owoce. Tego dnia nie jada się mięsa. Bożonarodzeniowe słodkie to głównie ciasteczka nadziewane figami i orzechami.

Oczywiście największą radość mają dzieci; oprócz Świętego Mikołaja, czyli Babbo Natale, niektóre czekają na czarownicę, Befanę, która roznosi prezenty. Według legendy Trzej Królowie zatrzymali się w chacie Befany, by spytać o drogę do Betlejem. Zachęcali ją, aby przyłączyła się do nich. Odmówiła, bo była bardzo zajęta. Pasterza, który zachęcał ją do złożenia hołdu Dzieciątku też nie posłuchała. W nocy zobaczyła na niebie olśniewające światło. Wówczas pożałowała, że nie ruszyła w drogę z Trzema Królami. Zebrała więc zabawki swego dziecka i pobiegła szukać Trzech Króli i pasterza. Niestety, nie znalazła. Od tego czasu co roku szuka Dzieciątka i Trzech Króli bez skutku... Zostawia więc te zabawki grzecznym dzieciom, niegrzecznym zaś daje węgielki.